

Çok Sayıda Gömülü Dişler: 6 Vaka Raporu[¶]

MULTIPLE IMPACTED TEETH: REPORT OF 6 CASES

Nihat TUNCER*, Cahit ÜÇÖK*

*Doç.Dr., Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş Çene Hastalıkları ve Cerrahisi AD, Öğretim Üyesi, ANKARA

Özet

Amaç: Gömülü veya yarı gömülü dişlerle ilgili problemler ve operasyonlar Oral ve Maksillofasial Cerrahi pratiğinde en sık rastlanılan olaylardır. Bu makalede, çok sayıda gömülü dişle sahip 6 hasta sunulmuştur.

Vaka Raporları: Sunulan 6 vakadaki toplam 45 dişten; 6 tanesi supernümere diş, 7 tanesi kesici diş, 7 tanesi kanin diş, 9 tanesi premolar, 9 tanesi molar, 7 tanesi de yirmi yaş dişidir. Vakalardan 3 tanesinde gömülü dişlere dentigeröz kistler eşlik etmekte idi. Hastaların klinik muayeneleri ve ailesel anamnezlerinden cleidocranial dysostosis, Gardner sendromu gibi çok sayıda gömülü dişler içeren sendromlar elimine edildikten sonra hastaların cerrahi tedavileri yapılmıştır.

Sonuç: Klinik muayene esnasında ağızda diş eksikliği veya fazlalığı olup olmadığının dikkatli incelenmesi ve protetik rehabilitasyon planlanan hastaların radyolojik tetkiklerinin de mutlak surette yapılmasının önemini vurgulamak isteriz.

Anahtar Kelimeler: Gömülü Diş, Supernümere diş, Dentigeröz kist

T Klin Diş Hek Bil 2001, 7:96-100

Summary

Purpose: The removal of impacted teeth is one of the most commonly performed surgical procedures by the oral and maxillofacial surgeons. In this article 6 patients having several impacted teeth were presented.

Case Reports: From 45 teeth in the presented 6 cases; 6 of them were supernumerary teeth, 7 of them were incisors, 7 of them canines, 9 of them were premolars, 9 of them were molars, 7 of them were 3rd molars. In of the 3 cases dentigerous cysts were associated with the impacted teeth. After eliminating the syndromes which includes several numbers of impacted teeth, such as cleidocranial dysostosis, Gardner's syndrome by using the patient's history and clinical examination, the surgical treatment was performed.

Conclusion: It is emphasized that radiographic examination is critical especially in denture planned patients where there are possibility of supernumerary or absent teeth.

Key Words: Impacted teeth, Supernumerary teeth, Dentigerous cyst

T Klin J Dental Sci 2001, 7:96-100

Gömülü veya yarı gömülü dişlerle ilgili problemler ve operasyonlar Oral ve Maksillofasial cerrahi pratiğinde en sık rastlanan olaylardır. Gömülü ve sürmemiş diş terimleri diş hekimliğinde sinon-

Geliş Tarihi: 28.06.2001

Yazışma Adresi: Dr.Cahit ÜÇÖK
Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi
Ağız Diş Çene Hast. ve Cerrahisi AD
Öğretim Üyesi, Beşevler, ANKARA

[¶]Bu çalışma "6th Congress of the Balkan Stomatological Society, 3-6 May 2001 Bucharest - Romania "da sunulmuştur.

im terimler olarak kabul görmeye birlikte, gerçekte aralarında belirgin farklar taşıyan kavramlar olarak kabul edilmektedir. Klinik muayene sırasında ağızda görülmeyen fakat çeneler içerisinde bulunan dişler, zamanında sürmemiş diş olarak kabul edilirken, gömülü diş ise patolojik veya fizyolojik sebeplerle sürmesi engellenerek çene içinde kalan diş olarak tanımlanmaktadır (1). Bu makalede, diş sürme yaşları geçtiği halde fark edilmemiş ve hatta bazılarında bu bölgelere protez dahi uygulanmış, çok sayıda gömülü dişle sahip 6 değişik vaka sunulmaktadır.

Vakalar

Aşağıda anlatılan 6 vaka, Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı polikliniğine başvuran ve tarafımızdan tedavi ve postoperatif takipleri yapılan hastalardır.

Vaka 1

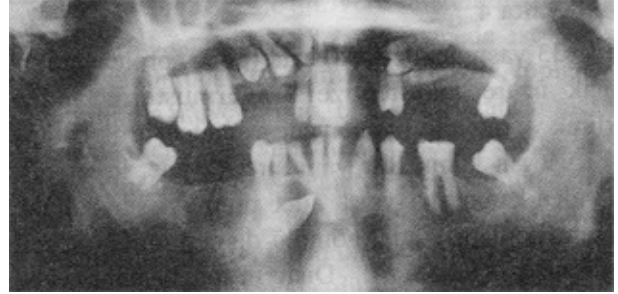
47 yaşındaki erkek hasta (M.Ç.), mevcut hareketli parsiyel protezinin uzun süre geçmeyen vuruk yarasının tedavisi sebebiyle kliniğimize gönderilmiştir. Hastanın ilk muayenesinde alt çene sağ molar dişsiz bölgede enfeksiyonu andıran şişlik ve kızarıklık yanı sıra palpasyonda pü akışı ve ağrı tespit edilmiştir. Yapılan radyolojik muayenesinde, (1 adet keser diş, 3 adet premolar diş ve 7 adet molar diş olmak üzere) toplam 11 adet gömülü dişi olduğu tespit edilmiş, şikayet bölgesinde de gömülü dişlerden ikisinin perikoronar bölgesinde geniş bir radyolüsent alan dikkati çekmiştir (Resim 1). Anamnezinde, çocukluğunda süt dişlerinin erken çekildiği, diş eksiklikleri ile ilgili hiçbir girişimde bulunulmadığı hatta bunun farkında bile olmadığı ve diş eksikliği sebebiyle protez yaptırdığı öğrenilmiştir. Sistemik ve ailevi anamnezinde herhangi bir patolojiye rastlanılmamıştır. Hastanın rutin hazırlığını müteakip genel anestezi altında gömülü dişleri çıkartılmış ve postoperatif rutin kontrolleri yapılmıştır.

Vaka 2

40 yaşındaki erkek hasta (Ç.Y.), protez yaptırmak üzere fakültemize başvurmuştur. Hastanın fakültemizdeki rutin muayenesinden sonra yapılan radyolojik tetkik sonucu, (2 adet kanin diş ve 3 adet premolar diş olmak üzere) toplam 5 adet gömülü dişi olduğu, bunlardan gömülü sağ alt kanin dişin çevresinde radyolüsent görüntü tespit edilmiş (Resim 2) ve kliniğimize gönderilmiştir. Anamnezinde herhangi bir sistemik patolojiye rastlanmamıştır. Hastanın sağ alt kanin dişi bölgesinden yapılan ince iğne aspirasyon biyopsisi neticesinin kistik lezyon gelmesi üzerine, rutin hazırlığı takiben genel anestezi altında hasta operasyona alınmış, gömülü dişleri çıkartılmış ve kanin diş çevresindeki dentigeröz kist (tanısı operasyon sonrası histopatolojik olarak konulmuştur) enükle edilmiş ve rutin kontrolleri yapılmıştır.

Resim 1. Hastanın Panoramik Radyografisi (11 adet gömülü diş).

Resim 2. Hastanın Panoramik Radyografisi (5 adet gömülü diş ve dentigeröz kist).

Resim 3. Hastanın Panoramik Radyografisi (12 adet gömülü diş, 4 adet süpernumere gömülü diş).

Vaka 3

27 yaşındaki bayan hasta (C.Ş.) artık kalmış süt dişlerini ve görünümü iyi olmayan daimi diş-

lerini çekirtmek üzere kliniğimize başvurmuştur. Hastanın rutin muayenesi ve anamnezini takiben yapılan radyolojik tetkikte, (3 adet yirmi yaş dişi, 2 adet premolar dişi, 3 adet kanin dişi ve 4 adet keser dişi olmak üzere) toplam 12 adet gömülü dişi ve 4 adet de mesiodens diyebileceğimiz süpernumere gömülü dişi olduğu tespit edilmiştir (Resim 3). Hastanın yaşı ve bundan sonra dişlerine vereceği önem dikkate alınarak ortodonti konsültasyonu yapılmış ve mevcut süt dişlerinin çekimi yapıldıktan sonra ikinci bir randevuda lokal anestezi altında 4 adet süpernumere dişi çıkartılmış ve kesici, kanin ve premolar dişlerin olduğu bölgelerde ortodontistlere rahat çalışma alanı sağlayacak şekilde pencere açılmıştır. Hastanın tedavisi ve kontrolleri devam etmektedir.

Vaka 4

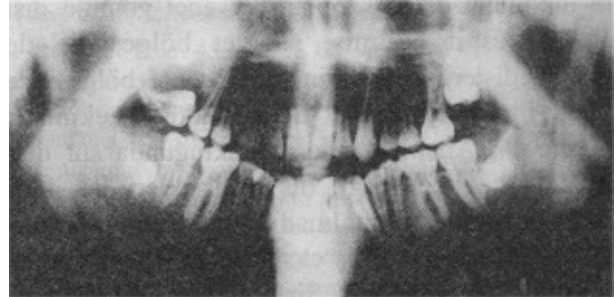
33 yaşındaki erkek hasta (T.G.), protez yaptırmak üzere fakültemize başvurmuştur. Yapılan klinik ve radyolojik muayenesi sonucu, artık kalmış sol üst süt kanin dişi yanı sıra, (2 adet keser dişi, 2 adet kanin dişi ve 1 adet premolar dişi olmak üzere) toplam 5 adet gömülü dişinin olduğu tespit edilmiştir (Resim 4). Dişlerin pozisyonları göz önüne alınarak, ortodontik tedavi yaşı geçmiş olmasına rağmen, hastaya ortodontik olarak gömülü dişlerin sürdürülme tedavisi anlatılmış, ancak hasta istememiştir. Bunun üzerine lokal anestezi altında gömülü dişler çıkartılmış ve rutin kontrolleri yapılmıştır.

Vaka 5

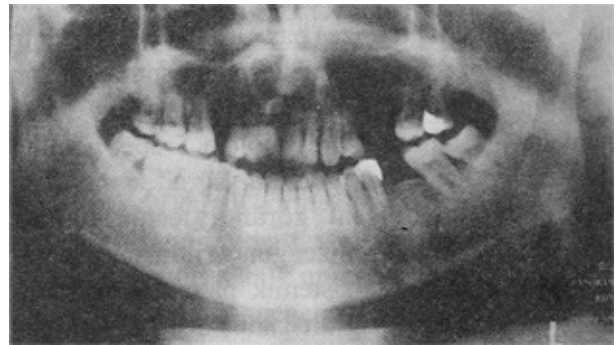
17 yaşındaki erkek hasta (M.Ü.), sağ üst çenesinde büyük azı dişi çıkmadığı gerekçesi ile fakültemize başvurmuştur. Yapılan klinik ve radyolojik muayene sonucu, (şikayet bölgesinde radyolüsent görüntü ile birlikte 2 adet molar dişi ve 4 adet yirmi yaş dişi olmak üzere) toplam 6 adet gömülü dişi tespit edilmiş (Resim 5) ve kliniğimize gönderilmiştir. Öncelikle bölgeden yapılan ince iğne aspirasyon biyopsisinin neticesi, kistik lezyon olarak görüldükten sonra, lokal anestezi altında bölgedeki kitle ve beraberinde gömülü olan 2 adet molar ve 1 adet yirmi yaş dişi çıkartılmıştır. Çıkartılan kitle histopatolojik incelemeye gönderilmiş ve dentigeröz kist tanısı konmuştur. Diğer gömülü yirmi yaş dişlerine dokunulmamış ve takibe alınmıştır.

Resim 4. Hastanın Panoramik Radyografisi (5 adet gömülü dişi).

Resim 5. Hastanın Panoramik Radyografisi (6 adet gömülü dişi ve dentigeröz kist).

Resim 6. Hastanın Panoramik Radyografisi (2 adet süpernumere gömülü dişi ve dentigeröz kist).

Vaka 6

44 yaşındaki erkek hasta (N.G.), üst çene ön

bölgede şişlik ve ağrı sebebiyle kliniğimize başvurmıştır. Hastanın klinik ve radyolojik muayenesi sonucu, bölgede geniş bir alanı kaplayan radyo-lüsent görüntü ve bunun içinde 2 adet mesiodens denilebilecek süpernumere diş görülmüştür (Resim 6). Hastadan öncelikle yapılan ince iğne aspirasyon biyopsisi sonucu, kistik lezyon tanısı alındıktan sonra, rutin hazırlığı takiben, genel anestezi altında operasyona alınmış ve kitle diş benzeri dokular ile birlikte çıkartılmıştır. Kitleye, yapılan histopatolojik tetkik sonucu, dentigeröz kist tanısı konmuştur. Rutin kontrollerinde herhangi bir komplikasyonla karşılaşılmamıştır.

Tartışma-Sonuç

Gömülü kalma veya sürmeme nedenleri kesin olarak bilinmemekle birlikte bu olaydaki temel faktörün dental arktaki yer darlığı olduğu bilinmektedir. Ancak, arktaki yeterli yer olsa bile diş germindeki pozisyon bozukluğu veya sürme yolundaki bir engel de dişin gömülü kalmasına neden olabilir. Mandibulanın anteroposterior yöndeki gelişimindeki bir kayıp da özellikle alt yirmi yaş dişlerinin sürmesini engelleyen bir diğer faktör olarak değerlendirilebilir. Ayrıca üst çene anterior dişlerin fiziksel obstrüksiyonu da özellikle süpernumere dişlerin gömülü kalmasına neden olabilmektedir. Dişin sürmesini engelleyen bir diğer faktör olarak patolojik nedenler başlığı altında; odontomalar gibi tümörler, kistler, süt dişlerine gelen travmalar ve süt dişlerinin erken kaybı gibi lokal etkenler yanı sıra, cleidocranial dysostosis, Gorlin sendromu ve achondroplasia gibi sendromlar da göz önünde bulundurulmalıdır (1,2).

Bu makalede sunulan hastaların medikal hikayelerinde herhangi bir problem olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca hastaların fiziksel ve ekstraoral muayenelerinde de herhangi bir anomali saptanmamış olup, Cleidocranial Dysostosis ve Gardner Sendromu gibi kalıtsal anomaliler de multipl gömülülük yönüyle incelenerek elimine edilmiştir. Bu tespitleri takiben hastaların gömülü dişleri temel cerrahi prensiplere uygun olarak lokal anestezi altında cerrahi olarak çıkarılmış ve kistler enükle edilmiştir. Postoperatif dönemde herhangi bir komplikasyon ile karşılaşılmamıştır.

Dackii ve Howell (3), 3874 hasta üzerinde yaptıkları çalışmada; sürmemiş diş insidansı %16.6 olarak tespit edilmiştir. Dişlerin gömülü kalma sıralarını incelersek; sırasıyla üst yirmi yaş, alt yirmi yaş, üst kanin dişi, alt premolar, süpernumere dişler, üst premolar alt kanin dişi şeklinde bir dizilim söz konusudur. Gömülülük, hastaların %92'sinde bilateral olup belirgin bir cinsiyet farkı söz konusu değildir. Gömülü dişlerin görülme sıklıklarını rakamsal olarak ifade edecek olursak; alt ve üst yirmi yaş dişleri %78, kanin dişleri %13.9, premolar dişleri %4.6, süpernumere dişler %3.1 şeklinde bir dizilim söz konusudur. Bu çalışma sonuçlarına göre vertikal pozisyonda gömülü kalan yirmi yaş dişlerinin %62.9'u üst çenede, %38.2'si alt çenede yer almaktadır. Horizontal pozisyonda gömülü kalma oranları ise alt çenede %11.2, üst çenede ise %0.1'dir. Alt yirmi yaş dişleri %43.6 mesioangüler pozisyonda gömülü kalırken, üst çenede bu oran %24.6'dır. Vertikal gömülülük oranları ise alt çenede %38.2, üst çenede ise %62.9 olarak bulunmuştur. Bizim 6 vakamızda, toplam 45 gömülü diş mevcut olup, bunların; 6 tanesi mesiodens denilebilecek süpernumere diş, 7 tanesi keser diş, 7 tanesi kanin diş, 9 tanesi premolar diş, 9 tanesi molar diş ve 7 tanesi de yirmi yaş dişidir. Vakalarımızda, yukarıdaki dağılım göz önüne alındığında, çok sayıda düşük yüzde ile görülen dişlerin varlığı dikkat çekicidir.

Dentigeröz kistlerin yaklaşık olarak %95 daimi dişlenme döneminde görülürken, bu kistlerin yaklaşık %5'i süpernumere dişlerle ilişkilidir (4). Mourshed (5), bu oranı %5.2 Koch ve ark. (6) %1.5 olarak ifade etmiştir. Süpernumere dişlerle ilişkili dentigeröz kist vakaları hayatın ilk dört dekatında görülürken, ortalama görülme yaşı 25.7 olarak bildirilmiştir (7). Süpernumere dişlerin büyük çoğunluğu premaksillada yerleşirken, bu kistlerin %90'nının maksiller mesiodenslerden orijinlerini aldıkları bildirilmektedir (6,7). Vaka 2 ve Vaka 3'de sunmuş olduğumuz toplam 6 adet mesiodensin 4 tanesinin maksilla anterior bölgede lokalize olması da bu tespitleri destekler niteliktedir. Çoğu vaka rutin radyografilerle tespit edilirken temel semptom kistin gelişimine bağlı olarak gözlenen şişliktir (6,7). Bizim vakalarımızda da, hem daimi dişler ile ilişkili, hem de süpernumere dişler ile ilişkili dentigeröz kistler mevcuttur. Şayet kist daimi dişlerin apikal bölgeleri ile ilişkide ise enükleasyon+marsüpyalizasyon

syon, dişsiz çenede bir kist varlığında veya kistin dişlerle ilişkisinin olmadığı durumlarda ise kistin enükleasyonu ve süpernumere dişin çekilmesi tavsiye edilen tedavi yöntemidir (7). Bizim vakalarımızda görülen dentigeröz kistler, gömülü dişler ve gömülü süpernumere dişler ile beraber enükleasyon tekniği ile çıkartılmıştır.

Sonuç olarak, klinik muayene esnasında ağızda diş eksikliği veya fazlalığını olup olmadığının dikkatli incelenmesi ve protetik rehabilitasyon planlanan hastaların radyolojik tetkiklerinin de mutlak surette yapılmasının önemini vurgulamak isteriz.

KAYNAKLAR

1. Gillbe GV, Moore JR: Surgery of the mouth and jaws. Blackwell Scientific Publications 1985, s.339
2. Tetsch P, Wagner W: Extraction of wisdom teeth. Wolfe Medical Publications, England, 1990,s.13
3. Dachi SF, Howell FV: A survey of 3874 routine fullmouth radiographs.III. A study of impacted teeth. Oral Surg 14:16, 1961
4. Bernick S: Dentigerous cysts of the jaw. Oral Surg 2: 914, 1949
5. Mourshed F: A roentgenographic study of dentigerous cysts. Oral Surg 18: 466, 1964
6. Koch H, Schwartz O, Klausen B: Indications for surgical removal of supernumerary teeth in the premaxilla. Int J Oral Maxillofac Surg 15: 273, 1986
7. Lustmann J, Bodner L: Dentigerous cysts associated with supernumerary teeth. Int J Oral Maxillofac Surg 17:100, 1988